

Helsingfors/Mariehamn 28.10.2015

Nr 32/15

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
14.9.2015, nr 194 och
196/2015.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 14.9.2015 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av trafikbrottslagen för landskapet Åland (landskapslagen),
2. Landskapslag om ändring av körkortslagen för Åland.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Genom ändringarna i trafikbrottslagen sänks gränserna för rattfylleri och grovt rattfylleri. I den av lagtinget 27.5.2015 antagna körkortslagen görs av landskapslagen föranledda ändringar.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagstiftningen gäller landskapets myndigheter, allmän ordning och säkerhet, vägtrafik samt näringsverksamhet på vilka områden lagstiftningsbehörigheten helt eller till de delar landskapslagarna reglerar tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 6, 21 och 22 punkterna i självstyrelselagen för Åland. Bestämmelserna om körförbud bör anses som ett i 18 § 26 punkten i självstyrelselagen avsett tvångsmedel som närmast hänför sig till rättsområdena allmän ordning och säkerhet samt vägtrafik, och därmed kan innefattas i landskapsregleringen.

Enligt 18 § 25 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet, medan övrig straffrätt utgör riksbehörighet enligt 27 § 22 punkten i nämnda lag.

Genom gällande självstyrelselag utvidgades landskapets lagstiftningsbehörighet i fråga om rätten att belägga med straff. I regeringens proposition till gällande självstyrelselag (RP 73/1990 rd s. 43-44) anges härom bl.a. följande:

”Enligt förslaget får lagtinget även lagstifta om att belägga med fängelsestraff när det är fråga om ett rättsområde som lyder under lagtingets behörighet. Gällande stadganden om kompetensfördelningen har försvårat en rationell lagstiftning. Förslaget innebär givetvis inte att straffstadgandena i landskapet skall kunna avvika radikalt från de stadganden som gäller i riket. Det möjliggör dock vissa skillnader mellan riket och landskapet när det gäller straffsatserna för likartade brott”.

I detaljmotiveringen till propositionen konstateras vidare följande (s. 69 och 76):

”Det framgår av den allmänna motiveringen att landskapets rätt att stadga om straff för överträdelse av landskapslagstiftningen utvidgas. Förslaget innebär att lagtinget kan bestämma om beläggande med allmänna och särskilda straff som avses i strafflagen samt om straffens storlek. Lagtinget är dock bundet av de allmänna stadganden i strafflagen som för närvarande finns i 1-8 kap.”.

”Enligt 18 § 25 och 26 punkten har lagtinget rätt att lagstifta om beläggande med straff och om straffets storlek samt om användning av vite och andra tvångsmedel då det är fråga om ett sådant rättsområde som underlyder landskapets lagstiftningsbehörighet. Straffformer och övriga frågor som anknyter till den allmänna delen av strafflagen regleras i rikslagstiftningen. Även övrig straffrätt ankommer på rikets lagstiftande organ. Till detta område hör även lagstiftningen om förutsättningarna för och verkställande av husrannsakan samt om allmän benådning, som i gällande lag särskilt har angetts höra till rikets lagstiftningsbehörighet”.

I landskapslagens 4 § 2 mom. stadgas att den som framför ett motordrivet fordon efter att ha förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholhalten under eller efter färden uppgår till minst 0,2 promille i blodet eller minst 0,09 milligram per liter i utandningsluften, men understiger 0,5 promille i blodet eller 0,22 milligram per liter i utandningsluften, ska dömas till *ordningsbot* på 200 euro.

Med anledning härav konstaterar Ålandsdelegationen att ordningsbot blev ett nytt allmänt straff i det straffrättsliga påföljdssystemet genom ordningsbotslagen (FFS 66/1983). Ordningsbotslagen var en ramlag, enligt vilken ordningsbot genom en annan lag förelades som påföljd för olika förseelser. De förseelser för vilka ordningsboten förelades som påföljd preciserades dock genom förordning. Samtidigt med ordningsbotslagen gavs även lagen om ordningsbot i vägtrafik (FFS 68/1983). Ordningsbotslagens 1 § hade följande ordalydelse:

”För en förseelse som hör under allmänt åtal och för vilken såsom strängaste straff är stadgat böter eller fängelse i högst sex månader kan, i enlighet med vad därom särskilt stadgas genom lag, såsom påföljd stadgas en till markbeloppet fast ordningsbot.
 Angående ordningsbot såsom påföljd för överträdelse av stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av självstyrelselagen för Åland (670/51) stadgas särskilt.
 Om ordningsbotens storlek stadgas genom förordning. Ordningsboten får vara högst fyrahundra mark”

Detta var förhållandena då gällande självstyrelselag trädde i kraft. Bestämmelser om ordningsbot infördes i strafflagen genom lagen om ändring av strafflagen (FFS 550/1999), varigenom ett nytt 2 a kap. om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot intogs. Enligt det nya kapitlets 8 § är ordningsbot ett till beloppet fast förmögenhetsstraff som är lindrigare än böter. Ordningsboten får för närvarande vara högst 200 euro. Om beloppet av ordningsboten för olika förseelser bestäms genom förordning av statsrådet. Obetald ordningsbot får inte förvandlas till fängelse. Närmare bestämmelser om ordningsbotsförseelser finns i kapitlets 9 §, där de olika förseelserna uppräknas för vilka ordningsbot kan dömas som straffpåföljd. Ingen form av rattfylleri nämns som en sådan förseelse. Ålandsdelegationen konstaterar i sammanhanget att en i landskapslagens 4 § 1 mom. avsedd överträdelse överhuvudtaget inte utgör en straffbar gärning enligt rikslagstiftningen.

Presentationen ovan utvisar enligt Ålandsdelegationen att bestämmelserna i strafflagens 2 a kap. 9 § om för vilka brott ordningsbot kan bestämmas som påföljd inte är, trots deras nuvarande placering, att hänföra till den allmänna straffrätten i den bemärkelsen att paragrafen skulle hindra intagandet av ordningsbot som påföljd för en sådan överträdelse som landskapslagens 4 § 1 mom. avser, på den grunden att en sådan överträdelse inte omnämns i lagrummet. Intagandet av nämnda stadgande bör anses ingå i landskapets uttryckliga behörighet enligt självstyrelselagens 18 § 25 punkt att stadga om beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet, i detta fall vägtrafik. Stadgandet är därtill förenligt med de allmänna bestämmelserna om ordningsbot i strafflagen.

Straffbestämmelserna i landskapslagen föranleder inte anmärkningar från Ålandsdelegationens sida.

Delegeringsbestämmelsen i 48 § i landskapslagen om ändring av körkortslagen för Åland överensstämmer med 80 § 1 mom. i grundlagen och 21 § 1 mom. i självstyrelselagen.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagarna faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av ändringarna av körkortslagen förutsätter att även ändringarna av trafikbrottslagen träder i kraft.

Det utlåtande som justitieministeriets enhet för straff- och processrätt tillställt Ålandsdelegationen i detta ärende bifogas. Med anledning av utlåtandet konstaterar delegationen att bedömningen av de trafiksäkerhetsmässiga aspekterna av sänkta gränser för rattfylleri inte ingår i lagstiftningskontrollen och är därtill att hänföra till landskapets behörighet. Eftersom den nu aktuella landskapslagstiftningen inte innehåller några bestämmelser gällande tvångsmedel, som utgör riksbehörighet enligt självstyrelselagens 27 § 23 punkt, berörs i utlåtandet ej heller frågor i anslutning till tvångsmedelslagstiftningen.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Mäenpää och Pellonpää.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare